



NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Katowicach

LKA.410.024.02.2016
P/16/041

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/16/041 – Opieka nad osobami starszymi w dziennych domach pomocy
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontroler	Krzysztof Baron, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/172/2016 z dnia 21 września 2016 r. (dowód: akta kontroli str. 1)
Jednostka kontrolowana	Ośrodek Pomocy Społecznej w Czechowicach-Dziedzicach ¹ ul. Kolejowa 37, 43-500 Czechowice-Dziedzice
Kierownik jednostki kontrolowanej	Renata Buryło, Dyrektor OPS ² (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia³, że w latach 2014-2016 (I półrocze) OPS zapewnił wszystkim uprawnionym osobom starszym, które zwróciły się o opiekę w Dziennym Domu Pobytu⁴, taką formę pomocy. Ponadto, na terenie Gminy Czechowice-Dziedzice⁵, w ramach działalności Ośrodka dostępne były formy pomocy wskazane w art. 50-54 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej⁶ (pomoc w formie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, pobyt w Domu Pomocy Społecznej⁷), poza świadczeniami w ramach rodzinnych domów pomocy i mieszkań chronionych, co uzasadniano brakami środków finansowych.

Przyznając usługi opiekuńcze oraz kierując osoby do DDP, przestrzegano przepisów obowiązujących w tym zakresie. Każdorazowo, przed wydaniem decyzji o przyznaniu pomocy, przeprowadzano wywiad środowiskowy z zachowaniem obowiązujących wymogów. Przez cały okres objęty kontrolą do dyspozycji osób starszych była przygotowana w DDP wystarczająca liczba miejsc oraz zapewniono prawidłowe warunki udzielania w nim świadczeń. Podopiecznym Domu zapewniono również poczucie intymności, bezpieczeństwa i godności.

¹ Dalej: „OPS” lub „Ośrodek”.

² Dalej: „Dyrektor”.

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

⁴ Dalej: „DDP” lub „Dom”.

⁵ Dalej: „Gmina”.

⁶ Dz. U. z 2016, poz. 930 ze zm., zwanej dalej „ustawą o pomocy społecznej” lub „ustawą”.

⁷ Dalej: „DPS”.

Ośrodek w sposób wyczerpujący informował o możliwości uzyskania pomocy przez osoby starsze. Zasoby kadrowe DDP odpowiadały potrzebom opieki nad seniorami, a wszyscy pracownicy socjalni posiadali stosowne kwalifikacje. Jednakże stwierdzono, że w OPS w roku 2014 nie osiągnięto, wymaganej art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej, proporcji między liczbą zatrudnionych pracowników socjalnych a liczbą mieszkańców Gminy.

OPS opracował projekt *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Czechowice-Dziedzice na lata 2014-2020*⁸ w sposób nierzetelny. Strategia zawierała diagnozę sytuacji społecznej, określenie celów strategicznych, kierunków działań i sposobu realizacji zadań. Określono w niej realizatorów poszczególnych zadań, a także terminy ich realizacji, dokument nie zawierał jednak prognozy zmian w zakresie objętym Strategią, nie określono w nim ram finansowych realizacji zadań, a zaprezentowane wskaźniki działań nie pozwalały na precyzyjne rozliczenie realizacji działań i ich monitorowanie.

W okresie objętym kontrolą sporządzano w sposób rzetelny ocenę zasobów pomocy społecznej w gminie.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Rozpoznanie potrzeb osób starszych w zakresie opieki nad nimi

Opis stanu
faktycznego

1.1. Strategia rozwiązywania problemów społecznych

W dniu 26 listopada 2013 r. Rada Miejska w Czechowicach-Dziedzicach⁹ podjęła uchwałę¹⁰ w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Czechowice-Dziedzice na lata 2014-2020. Projekt Strategii opracował OPS, do czego był zobowiązany zapisami¹¹ Statutu OPS. W Strategii dokonano analizy sytuacji osób starszych w Gminie, wskazano na zjawisko starzenia się społeczeństwa Gminy na tle kraju i powiatu. Wykazano, że odsetek ludzi w wieku poprodukcyjnym (emerytalnym) w roku 2011 w Gminie wyniósł 15,1%, natomiast w kraju 16,9%. Zinventaryzowano zasoby Gminy i określono deficyty w zakresie sposobów wspierania osób starszych (niewystarczająca oferta rozwijania aktywności fizycznej dla osób w wieku podeszłym). Wskazano cel priorytetowy, określając go jako *tworzenie w gminie przyjaznych warunków do bezpiecznego funkcjonowania osób starszych, przewlekle chorych i niepełnosprawnych*. Wyznaczono kierunek działań strategicznych: *stworzenie dla osób w wieku podeszłym warunków umożliwiających im pełne uczestnictwo w życiu społecznym gminy*. Określono następujące zadania i sposoby ich realizacji:

1. Zapewnienie osobom w wieku podeszłym bezpiecznej przestrzeni do życia, dostosowanej do ich potrzeb i możliwości – realizowane poprzez kierowanie osób wymagających pomocy całodobowej do DPS, świadczenie pomocy dziennej, świadczenie opieki środowiskowej i specjalistycznej opieki środowiskowej, tworzenie grup wsparcia dla osób opiekujących się osobami w wieku podeszłym w rodzinie.
2. Stworzenie warunków do rozwijania aktywności fizycznej i umysłowej osób w wieku podeszłym – realizowane poprzez kontynuowanie i rozwijanie

⁸ Dalej: „Strategia”.

⁹ Dalej: „Rada Miejska”.

¹⁰ Nr XLIV/413/13.

¹¹ Paragrafu 6 punkt 1 podpunkt a.

działalności Akademii Pięknego Czasu¹² i stworzenie placu aktywności fizycznej dla seniorów.

3. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa dla seniorów – realizowane poprzez uczestnictwo w programie „Bezpieczny Senior” i stworzenie procedury skutecznego przekazywania informacji mogących ratować życie samotnym seniorom.

Strategia zawierała diagnozę sytuacji społecznej, cele strategiczne, kierunki działań, sposób realizacji zadań. Określono wykonawców poszczególnych zadań a także terminy ich realizacji. Strategia nie zawierała jednak wszystkich elementów określonych w art. 16b ustawy o pomocy społecznej, o czym szerzej napisano w sekcji *Ustalono nieprawidłowości*.

(dowód: akta kontroli str. 4, 7, 37-56, 100, 102)

Z przyjętych do realizacji zadań dotyczących zapewnienia osobom w wieku podeszłym bezpiecznej przestrzeni do życia, dostosowanej do ich potrzeb i możliwości, realizowano na bieżąco kierowanie osób wymagających pomocy w zależności od potrzeb do DPS (w 2014 r. – 6, w 2015 r. – 8 i w I połowie 2016 r. – 3 osoby), do DDP (w 2014 r. – 35, w 2015 r. – 30 i w I połowie 2016 r. – 26 osób) lub oferowano świadczenia opieki środowiskowej (odpowiednio 51, 59 i 44 osobom) i opieki specjalistycznej (w każdym okresie dla dwóch osób).

Wydatki Gminy na działanie DPS wyniosły w badanym okresie 3 759 310 zł¹³, na działanie DDP 1 744 790 zł¹⁴. Na usługi opiekuńcze (w tym specjalistyczne) wydatkowano łączną kwotę 570 523,28 zł¹⁵. Na koniec roku 2015 zaplanowano stworzenie przez organizacje pozarządowe grupy wsparcia dla osób opiekujących się osobami w wieku podeszłym w rodzinie. Zadania tego nie zrealizowano. Jako przyczynę niezrealizowania tego zadania Dyrektor OPS podała brak zainteresowania ze strony organizacji pozarządowych.

W ramach „Akademii Pięknego Czasu”, w związku z niewyodrębnieniem grup wiekowych brak było danych dotyczących uczestnictwa w tych zajęciach osób starszych. Zamierzano stworzyć Plac Aktywności Fizycznej dla Seniorów. Realizatorem zadania miał być Urząd Miejski. Zrealizowano w 2014 r. dwa obiekty (w Ligocie i w Parku Miejskim) za kwotę 38 319 zł.

Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa seniorów zaplanowano w Strategii poprzez realizację programu „Bezpieczny Senior”(realizatorem zadania miał być m. in. DPS) i stworzenie procedury skutecznego przekazywania informacji mogących ratować życie samotnym seniorom (realizatorem zadania miał być OPS) zaplanowano na koniec 2015 r. Zadań tych w przewidzianym w Strategii terminie nie zrealizowano. Projektu „Bezpieczny Senior” nie zrealizowano - jak wyjaśniła Dyrektor DPS - ze względu na nieprzyznanie dotacji z Funduszy FIO. Zadanie pn. Stworzenie procedury skutecznego przekazywania informacji mogących ratować życie samotnym seniorom, nie zostało zrealizowane do końca 2015 r. z powodu braku środków finansowych w budżecie Gminy, jak i nieprzyznania dofinansowania w ramach konkursu z Funduszy FIO. W 2016 r. OPS uzyskał dofinansowanie na obydwie zadania w ramach konkursu ogłoszonego przez MSWiA i zakończenie realizacji tych projektów przewidywane jest na koniec 2016 r.

(dowód: akta kontroli str. 151-155, 270)

¹² Działania realizowanego przez Miejską Bibliotekę Publiczną w ramach zadania pn. Kontynuowanie i rozwijanie działalności Akademii Pięknego Czasu, które było skierowany do osób od 35 roku życia.

¹³ Z czego: w 2014 r. 1 518 184 zł, w 2015 r. 1 439 621 zł, i w I półroczu 2016 r. 801 505 zł.

¹⁴ Z czego: w 2014 r. 662 617 zł, w 2015 r. 720 690 zł, w I pół. 2016 r. 361 483 zł.

¹⁵ Z czego: w 2014 r. 186 031,28 zł, w 2015 r. 242 016 zł i w I pół. 2016 r. 142 476 zł.

1.2. Gminna Rada Seniorów

Rada Miejska uchwałą¹⁶ z dnia 23 lutego 2016 r. powołała Gminną Radę Seniorów¹⁷. Radzie Seniorów nadano statut, w którym zapisano, że pełni ona funkcję konsultacyjną, doradczą i inicjatywną w szczególności poprzez formułowanie opinii i wniosków w odniesieniu do tworzonego prawa miejscowego dotyczącego osób starszych, inicjowanie i organizowanie działań na ich rzecz, monitorowanie potrzeb tych osób, upowszechnianie wiedzy o ich potrzebach i prawach, informowanie społeczności gminnej o kierunkach działań podejmowanych przez Gminę i inne podmioty na rzecz środowiska seniorów i wspieranie wszelkich form aktywności seniorów. W dniu 8 września 2016 r. odbyło się pierwsze posiedzenie Rady, na którym wybrano Prezydium Rady Seniorów i omówiono sprawy organizacyjne. Do dnia zakończenia kontroli Rada nie podjęła żadnych działań.

(dowód: akta kontroli str. 159-176)

1.3. Formy świadczenia usług osobom starszym

Na terenie Gminy osobom starszym świadczone pomoc w różnych formach.

Usługami opiekuńczymi objęto 69 osób w 2014 r., 77 w 2015 r. i 59 w I półroczu 2016 r. Usługi te były realizowane odpowiednio przez 25 277 godzin, 26 144 godziny i 15 172 godziny. Przeciętne wydatki Gminy na osobę na ten rodzaj pomocy wyniosły odpowiednio 2 984 zł, 4 205 zł i 3 197 zł. Wszystkim osobom ubiegającym się o ten rodzaj świadczenia zostało ono przyznane.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone w 2014 r. 19 osobom przez 2 535 godzin, w 2015 r. 18 osobom przez 1 964 godziny i w I półroczu 2016 r. 19 osobom przez 1 018 godzin. Przeciętne wydatki Gminy na osobę na ten rodzaj pomocy wyniosły odpowiednio 2 996 zł, 2 619 zł i 1 286 zł. Wszystkim osobom ubiegającym się o to świadczenie zostało ono przyznane.

W okresie objętym kontrolą DDP dysponował 35 miejscami dla swoich podopiecznych. W DDP przebywało: 39 osób w 2014 r. (w tym 36 osób starszych), 41 osób w 2015 r. (w tym 32 osoby starsze) i 36 w I półroczu 2016 r. (w tym 27 osób starszych). Przeciętne wydatki na osobę na ten rodzaj pomocy wyniosły odpowiednio 734,52 zł, 792,79 zł i 778,55 zł. Wszystkie osoby, które ubiegały się o wsparcie w ramach DDP zostały nim objęte.

DPS w okresie objętym kontrolą dysponował 30 miejscami dla pensjonariuszy. W DPS przebywało: 31 osób w 2014 r. (w tym 30 starszych), 33 osoby w 2015 r. (w tym 32 starsze) i 27 osób w I półroczu 2016 r. (w tym 26 starszych). Przeciętne wydatki na osobę na ten rodzaj pomocy wyniosły odpowiednio 2 768,66 zł, 3 024 zł i 3 182,10 zł.

(dowód: akta kontroli str.114-150, 156-158, 177)

Na terenie Gminy nie było rodzinnych domów pomocy i mieszkań chronionych, czego przyczyną, jak wyjaśniła Dyrektor OPS, był brak środków finansowych. Dyrektor wyjaśniła także, że w gminie istnieje potrzeba funkcjonowania mieszkań chronionych i OPS podejmował działania mające na celu ich uruchomienie. Zadanie to zostało wpisane do Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Gminie Czechowice-Dziedzice na lata 2013-2020¹⁸ z terminem realizacji do końca 2020 r. Ponadto, w latach 2013 i 2014 OPS wnioskował o dofinansowanie ich utworzenia w ramach konkursów MPiPS¹⁹ lecz

¹⁶ Uchwała Rady Miejskiej Nr XX/189/16 z dnia 23 lutego 2016 r.

¹⁷ Dalej: „Rada Seniorów”.

¹⁸ Uchwalony przez Radę Miejską uchwałą Nr XXXIII/297/13 w dniu 29 stycznia 2013 r.

¹⁹ Program Ochrony „Wspieranie jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie”.

bez powodzenia. W 2013 r. Ośrodek złożył także wniosek aplikacyjny dla programu²⁰ w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2009-2014 i również nie otrzymał dofinansowania.

Dyrektor wskazała, że ze względu na prowadzony przez Gminę DPS, który zabezpiecza potrzeby mieszkańców i dysponuje wolnymi miejscami, nie ma potrzeby tworzenia rodzinnego domu pomocy.

(dowód: akta kontroli str. 178-190)

1.4. Ocena zasobów pomocy społecznej

W okresie objętym kontrolą sporządzono ocenę zasobów pomocy społecznej za 2014 r. i 2015 r. Opracowania te przekazano Radzie Miejskiej w ustawowym terminie²¹, określonym w art. 16a ust. 4 ustawy o pomocy społecznej.

Oceny zasobów wykonano w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej, obejmującą w szczególności infrastrukturę, kadre OPS, organizacje pozarządowe i nakłady finansowe na zadania pomocy społecznej bez względu na podmiot je finansujący i realizujący, osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej, rodzaje ich problemów oraz ich rozkład ilościowy. Corocznie w sporządzonych ocenach, w części dotyczącej wniosków wskazywano na prognozowany dalszy wzrost nakładów na usługi związane z pomocą osobom starszym (prognozowany był wzrost potrzeb w dziennym domu pomocy, usługach opiekuńczych, DPS). Wskazywano również na potrzebę uruchomienia na terenie Gminy mieszkań chronionych.

Realizowano lokalne programy obejmujące działania na rzecz osób starszych, takie jak: „Seniorzy bez granic” w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska – Republika Słowacka²², „Stop Samotności” realizowany od 15 września do 30 listopada 2014 r. i projekty „Nie Rdzewiej” realizowane we współpracy ze Stowarzyszeniem Razem Łatwiej od września do listopada 2014 r. oraz następna edycja realizowana od lipca do listopada 2015 r. Projekty te były współfinansowane ze środków Funduszu Inicjatyw Obywatelskich.

W latach 2015-2016 (I półrocze) nie realizowano projektów socjalnych, o których mowa w art. 17 ust. 2 pkt 3a ustawy o pomocy społecznej.

(dowód: akta kontroli str. 191-267, 284-290)

1.5. Zasoby kadrowe OPS

Wszyscy pracownicy socjalni posiadali kwalifikacje określone w art. 116 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

(dowód: akta kontroli str. 268)

Według stanu na koniec 2013 r. i 2014 r. w OPS nie spełniano warunków określonych w art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej, gdyż liczba pracowników socjalnych była niewystarczająca według obowiązującego wówczas kryterium liczby mieszkańców przypadającej na jeden etat pracownika socjalnego²³. Fakt niespełniania ww. kryterium został zaprezentowany we wnioskach wynikających z Oceny zasobów.

²⁰ Program PL14 „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć”.

²¹ Odpowiednio w dniach: 29 kwietnia 2015 r. i 25 kwietnia 2016 r.

²² Realizowany w roku 2013, którego efektem jest kontynuacja spotkań seniorów w latach 2014-2016.

²³ Liczba mieszkańców na koniec roku 2014 wyniosła wg. danych z Oceny zasobów 44 779 osób a pracowników socjalnych w przeliczeniu na etat było 20,5. Na jednego pracownika przypadało 2 184 mieszkańców Gminy, a więc więcej niż określone w ustawie 2 000 osób. Liczba mieszkańców na koniec roku 2013 wyniosła wg. danych z Oceny zasobów 43 565 osób a pracowników socjalnych w przeliczeniu na etat było 21,25. Na jednego pracownika przypadało 2 050 mieszkańców Gminy, a więc więcej niż określone w ustawie 2 000 osób.

Po zmianie kryteriów wyliczania liczby pracowników socjalnych²⁴ od 1 stycznia 2015 r. spełniano już wymogi tych kryteriów w Gminie²⁵, a mianowicie liczby rodzin objętych pomocą na jednego pracownika socjalnego. Dyrektor OPS wyjaśniła, że nie podejmowano w 2014 r. działań mających na celu zwiększenie liczby pracowników socjalnych, gdyż według nowego kryterium obowiązującego od stycznia 2015 r., a opublikowanego już w 2011 r., Gmina spełniała wymagania ustawowe w tym zakresie.

(dowód: akta kontroli str. 137, 194, 228, 269, 517, 519)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że zaniechanie działań na rzecz spełnienia wymogów art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej w 2014 r. nie można usprawiedliwić spełnianiem zmienionych kryteriów od 2015 r.

1.6. Informowanie społeczeństwa o formach pomocy dla osób starszych

OPS informował o możliwości uzyskania przez osoby starsze pomocy w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych, w DDP i DPS, m.in. poprzez stronę internetową OPS (www.ops.czechowice-dziedzice.pl), Urzędu Miejskiego w Czechowicach-Dziedzicach (www.um.czechowice-dziedzice.pl) i portalu miejskiego (www.czech.pl). Na ww. stronach umieszczono dane o formach pomocy dla osób potrzebujących, dane kontaktowe do pracowników pomocy społecznej zajmujących się poszczególnymi formami pomocy, godziny w których ten kontakt jest możliwy oraz wzory wniosków o pomoc. Ponadto, informacje tego typu były na bieżąco zamieszczane na tablicach ogłoszeń w OPS, w „Gazecie Czechowickiej” i bezpłatnym miesięczniku „Biuletynie Samorządowym Czechowic-Dziedzic”.

Informacje o DDP (umieszczone na stronie internetowej OPS) zawierały dane kontaktowe, historię DDP, opis wyposażenia, prezentację form terapii zajęciowej i prezentację otoczenia domu. Nie zawierały danych o procedurze ubiegania się o pomoc w jego ramach i o dokumentach niezbędnych do złożenia wniosku. Jak wyjaśniła Dyrektor OPS *informacje te nie zostały zamieszczone świadomie, gdyż korzystanie z usług DDP wymaga przeprowadzenia postępowania administracyjnego – a więc kontaktu z pracownikiem socjalnym, przeprowadzenia wywiadu środowiskowego, zgromadzenia prawem wymaganych dokumentów. Osoby starsze (potencjalni korzystający) najczęściej wymagają pomocy osoby drugiej – np. pracownika socjalnego podczas wypełniania tych dokumentów oraz pomocy OPS w ich uzyskaniu.*

W okresie objętym kontrolą do Rady Miejskiej nie wpłynęły skargi na działalność OPS i DDP.

(dowód: akta kontroli str. 291-297, 312, 497, 519-533)

Ponadto, OPS był współorganizatorem dwóch konferencji nt. „Polityka senioralna w Gminie Czechowice-Dziedzice” zorganizowanej 30 września 2015 r. i „Działań na rzecz osób starszych” zorganizowanej 3 grudnia 2015 r.

(dowód: akta kontroli str. 298-305)

²⁴ Zmiana przepisu wynikała z art. 1 pkt 18 ustawy z dnia 18 marca 2011 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. Nr 81, poz. 440).

²⁵ Liczba rodzin objętych pomocą społeczną wg sprawozdania MPiPS-03 dział 5 wiersz 1 wyniosła 874, liczba pracowników socjalnych przeliczonych na cały etat wyniosła 20,5 osoby, tak więc na jednego pracownika przypadają 43 rodziny (874 rodziny : 20,5 pracowników socjalnych). W roku 2013 wskaźnik ten wyniósł 48 rodzin (1019 : 21,25) a w 2014 r. 47 rodzin (962 : 20,5).

1.7. Kontrole i audyty

W latach 2014-2016 (I półrocze) w OPS nie była przeprowadzana kontrola ani audyt w obszarze pomocy osobom starszym.

(dowód: akta kontroli str. 270)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W opracowanej przez OPS, a następnie uchwalonej przez Radę Miejską Strategii pominięto niektóre elementy wymagane przepisem art. 16b ust. 2 ustawy o pomocy społecznej, bowiem nie zawierała prognozy zmian w zakresie objętym Strategią, nie określono w niej ram finansowych realizacji zadań, a zaprezentowane wskaźniki działań nie pozwalały na precyzyjne rozliczenie realizacji tych działań i ich monitorowania.

Wyjaśniając powyższe Dyrektor podała, że brak możliwości określenia ram finansowych zadań wynikał z wielu przyczyn: wielu realizatorów zadań, długi okres obowiązywania strategii i trudne do przewidzenia czynniki zewnętrzne wpływające na zmiany w zakresie problemów zdiagnozowanych w Strategii. Dyrektor nie wyjaśniła przyczyn nieuwzględnienia obowiązku ujęcia prognoz zmian ani nieokreślenia w prawidłowy sposób wskaźników realizacji zadań.

NIK zauważa, że brak w Strategii powyższych elementów ogranicza, a nawet uniemożliwia określenie skuteczności realizacji przyjętych w tym dokumencie zadań, a tym samym – dokonanie oceny trafności zastosowanych rozwiązań w stosunku do stwierdzonych potrzeb, w tym w zakresie wspierania osób starszych.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli oceniła pozytywnie, mimo stwierdzonej nieprawidłowości działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Kierowanie osób do Dziennego Domu Pobytu i dostępność tej formy pomocy

Opis stanu
faktycznego

W okresie objętym kontrolą obowiązywały dwie uchwały Rady Miejskiej w sprawie szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w Domu Dziennego Pobytu Ośrodka Pomocy Społecznej w Czechowicach-Dziedzicach²⁶. W uchwałach tych określono szczegółowo warunki kierowania do DDP, a także sposób ustalania odpłatności za oferowane w Domu usługi, warunki częściowego lub całkowitego zwolnienia z opłat za pobyt i wyżywienie.

Liczba wydanych decyzji administracyjnych w sprawie przyznania pobytu w DDP w 2014 r. wyniosła 39, w 2015 r. 41, a w I półroczu 2016 r. 36. Wszystkie decyzje były pozytywne.

Badaniem kontrolnym objęto losowo wybranych 20 spraw (10 z 2014 r. i 10 z 2015 r.) dotyczących wniosków o skierowanie do DDP i wydanych na ich podstawie decyzji administracyjnych.

Wydawanie decyzji administracyjnych poprzedzone było każdorazowo wnikliwą analizą wniosku podopiecznego, zwłaszcza pod kątem spełniania ustalonych kryteriów. Za każdym razem przeprowadzono wywiad środowiskowy, rzetelnie

²⁶ Do końca 2014 r. obowiązywała Uchwała Rady Miejskiej w Czechowicach-Dziedzicach Nr XXX/237/12 z dnia 27 listopada 2012 r. w sprawie szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w Domu Dziennego Pobytu Ośrodka Pomocy Społecznej w Czechowicach-Dziedzicach, zaś od 1 stycznia 2015 r. obowiązywała Uchwała Rady Miejskiej w Czechowicach-Dziedzicach Nr LV/514/14 z dnia 21 października 2014 r. w sprawie szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w Domu Dziennego Pobytu Ośrodka Pomocy Społecznej w Czechowicach-Dziedzicach.

rozpoznano sytuację wnioskodawcy, co miało potwierdzenie w załączonych dokumentach. Wywiady były przeprowadzane niezwłocznie po otrzymaniu wniosku. Wydane decyzje spełniały wymogi określone w art. 107 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego²⁷. Zawierały prawidłowe pouczenie o przysługującym trybie odwoławczym (art. 127 § 1 Kpa) oraz pouczenie o konieczności niezwłocznego poinformowania o zmianie sytuacji, która wiąże się z podstawą do przyznania świadczeń (art. 109 ustawy o pomocy społecznej).

W sposób prawidłowy wyliczano dochód na jedną osobę a wysokość opłat dla osób korzystających ze świadczenia była zgodna z uchwałami Gminy.

Nie wystąpiły przypadki rezygnacji osób ze skierowania do DDP po ustaleniu wysokości opłaty przez Gminę. Decyzje administracyjne nie były zaskarżane. Wśród 20 zbadanych spraw nie wystąpił przypadek ubiegania się przez podopiecznego o inny rodzaj opieki.

Liczba osób objętych wsparciem w ramach DDP, które na podstawie decyzji administracyjnej zwolniono częściowo z opłat za usługi oferowane w DDP, wyniosła trzy osoby zarówno w 2014 r. jak i w 2015 r. W I półroczu 2016 r. nikt nie skorzystał z tego zwolnienia.

Liczba osób całkowicie zwolnionych z opłat wyniosła w 2014 r. – siedem osób, w 2015 r. osiem osób i w I półroczu 2016 r. pięć osób.

Przyczyną powyższych zwolnień były niskie dochody tych osób. Tryb i zasady zwalniania z opłat osób kierowanych, bądź przebywających w DDP były zgodne z przepisami ustawy o pomocy społecznej i uchwałami Rady Miejskiej w tym zakresie.

W okresie objętym kontrolą wystąpiły przypadki niewnoszenia opłat za usługi oferowane w DDP przez osoby do tego zobowiązane, w ustalonym w uchwałach Rady Miejskiej terminach. W 2014 r. 11 osób w 26 przypadkach spóźniło się z wpłatą, w 2015 r. 10 osób w 22 przypadkach, a w I półroczu 2016 r. cztery osoby opóźniły się z wpłatą dziewięć razy. Opłaty te – jak wyjaśniła Kierownik DDP – zostały dokonane w późniejszym terminie, niewymagającym wszczęcia postępowania egzekucyjnego. Wpłaty z tego tytułu były na ogół regulowane w następnym miesiącu po powstaniu obowiązku ich zapłaty.

W badanej próbie nie odnotowano przypadków, w których miałby zastosowanie przepis art. 104 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej²⁸. Nie odnotowano także przypadków braku miejsc w DDP. Przyznanie wsparcia w postaci kierowania osób do DDP nie wynikało z braku możliwości zaspokojenia pomocy tym osobom w innych formach. Nie odnotowano również przypadków nieudzielenia pomocy z powodu braku środków. Pomoc była udzielana niezwłocznie i w określonej przepisami wysokości. Na podstawie powyższych ustaleń można stwierdzić, że nie występowały trudności w dostępie do usług oferowanych w DDP.

W 2013 r. z oferowanych w DDP usług skorzystało 36 osób. Osób nowoprzyjętych było 20, a osób które zrezygnowały z pobytu w DDP było sześć. Wskaźnik rotacji²⁹ wyniósł zatem 16,6%.

W 2014 r. z usług DDP skorzystały 42 osoby. Osób nowoprzyjętych było 11, a osób które zrezygnowały z pobytu w DDP było 15. Wskaźnik rotacji wyniósł 35,7%.

²⁷ Dz. U. z 2016 r. poz. 23 ze zm., zwanej dalej: „Kpa”.

²⁸ Dotyczący podejmowania działań windykacyjnych.

²⁹ Wskaźnik rotacji = liczba uczestników DDP, którzy przestali korzystać ze wsparcia w ramach DDP w danym roku / całkowita liczba uczestników DDP w ramach danego roku * 100.

W 2015 r. z oferowanych w DDP usług skorzystało 41 osób. Osób nowoprzyjętych było 13, a osób które zrezygnowały z pobytu w DDP było 13. Wskaźnik rotacji wyniósł 31,7%.

Główną przyczyną rezygnacji z uczestnictwa w DDP było pogorszenie się stanu zdrowia podopiecznego DDP. W analizowany okres nie prowadzono listy oczekujących do DDP, gdyż na bieżąco dysponowano wolnymi miejscami dla chętnych osób.

(dowód: akta kontroli str. 156-157, 271-276, 306-311)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność w badanym obszarze.

3. Zapewnienie należytej opieki osobom starszym w DDP

Opis stanu
faktycznego

3.1. Placówka pełniąca rolę dziennego domu pobytu w Czechowicach-Dziedzicach funkcjonowała w strukturach służby zdrowia od grudnia 1982 r. W 1990 r. placówka została włączona w strukturę jednostek pomocy społecznej. Obecnie DDP jest komórką organizacyjną OPS. W punkcie III podpunkcie 10 Regulaminu Organizacyjnego OPS³⁰ określono zadania DDP do których należy m.in.: zapewnienie pomocy w organizacji życia codziennego osobom, które ze względu na wiek, chorobę czy niepełnosprawność jej wymagają, wykonywanie niezbędnych czynności pielęgnacyjnych i opiekuńczych dla osób korzystających z usług Domu, przygotowanie posiłków dla osób korzystających z usług Domu, osób skierowanych przez Ośrodek, mieszkańców DPS „Złota Jesień” oraz dla dzieci ze Żłobka Miejskiego, dbałość o zapewnienie odpowiedniej higieny i czystości w budynku oraz porządku wokół budynku. DDP podlega bezpośrednio Dyrektorowi OPS.

(dowód: akta kontroli str. 101, 103, 105, 107, 110, 113, 313)

3.2. W latach 2014, 2015 i 2016 (I półrocze) źródłem finansowania DDP były środki własne Gminy (do budżetu Gminy wpływają wpłaty od podopiecznych Domu za świadczone na ich rzecz usługi). W latach objętych kontrolą DDP nie ubiegał się o dodatkowe, nieobjęte planem środki na inwestycje, remonty, zakup wyposażenia lub innych środków trwałych³¹, a także na organizację różnego rodzaju imprez, które nie zostały uwzględnione w planowanym budżecie Gminy.

(dowód: akta kontroli str. 356)

W 2014 r. zapotrzebowanie na środki niezbędne do bieżącego utrzymania Domu ustalono w wysokości 678 205 zł. W Planie budżetowym na ten rok ustalono wysokość wydatków DDP na 702 806 zł. Plan po zmianach wydatków wyniósł 721 786 zł, zaś wykonanie roczne 662 647,18 zł. Wykonanie wydatków w stosunku do zgłaszanych potrzeb wyniosło 97,7%, a do wielkości ujętych w pierwotnej uchwale budżetowej 94,2%.

(dowód: akta kontroli str. 315-316, 338)

W 2015 r. zapotrzebowanie na środki niezbędne do bieżącego utrzymania Domu ustalono w wysokości 730 883 zł. W Planie budżetowym na ten rok ustalono wysokość wydatków DDP na 742 330 zł. Plan po zmianach wydatków wyniósł

³⁰ Regulamin organizacyjny OPS wprowadzony w dniu 1 kwietnia 2016 r. Zarządzeniem Dyrektora OPS Nr 14/2016 na podstawie §11 Statutu OPS stanowiącego załącznik do Uchwały Rady Miejskiej z dnia 27 listopada 2012 r. Nr XXX/272/12 w sprawie nadania Statutu OPS w Czechowicach-Dziedzicach.

³¹ Wynikało to z przeprowadzonego kapitalnego remontu DDP w roku 2012.

744 336 zł, zaś wykonanie roczne 720 689,93 zł. Wykonanie wydatków w stosunku do zgłaszanych potrzeb wyniosło 98,6%, a do wielkości ujętych w pierwotnej uchwale budżetowej 97,0%.

(dowód: akta kontroli str. 321, 323, 340)

W 2016 r. zapotrzebowanie na środki niezbędne do bieżącego utrzymania Domu ustalono w wysokości 754 046 zł. W Planie budżetowym na ten rok ustalono wysokość wydatków DDP na 769 591 zł. Plan po zmianach wydatków wyniósł 762 453 zł, zaś wykonanie za I półrocze 361 483,09 zł, co stanowiło 47,4% wykonania planu po zmianach.

(dowód: akta kontroli str. 330-331, 342)

Kierownik DDP wyjaśniła, że przeszacowanie zapotrzebowania na środki niezbędne do bieżącego utrzymania DDP i zawyżenie ich w stosunku do wysokości środków ujętych w planie budżetowym, wynikało z niemożliwości precyzyjnego ustalenia zapotrzebowania na media po termomodernizacji budynku w 2014 r., zaś w roku 2015 przeszacowanie wynikało z faktycznie niższego niż zaplanowano, a trudnego do zaplanowania, zapotrzebowania na środki przeznaczone na wyżywienie wynikające z wcześniej nieprzewidzianej absencji podopiecznych.

(dowód: akta kontroli str. 356)

3.3. Przez cały okres objęty kontrolą DDP był prowadzony jako placówka pomocy społecznej Gminy. OPS nie zlecał prowadzenia dziennego domu pomocy innym podmiotom.

3.4. Zgodnie z Regulaminem DDP usługi opiekuńcze i pobytowe były świadczone w dni powszednie w godzinach od 7.00 do 15.30. DDP nie oferował innych form wsparcia (w tym posiłków) w soboty, niedziele i święta. Zakres usług świadczonych przez DDP obejmował: usługi socjalne w postaci posiłków takich jak śniadanie, gorący obiad i podwieczorek; usługi pobytowe polegające na bezpiecznym, wielogodzinnym pobycie i godnym spędzaniu czasu, udział w zajęciach terapeutycznych, rekreacyjnych, towarzyskich, rekreacji ruchowej i gimnastyki, aktywizujących społecznie, a także wolontariatu międzypokoleniowego.

Na terenie DDP nie organizowano imprez, na których prowadzona była sprzedaż bezpośrednia.

(dowód: akta kontroli str. 359-361, 408-414)

DDP znajdowało się w estetycznym i dobrze utrzymanym³², wolnostojącym budynku na ogrodzonej i zagospodarowanej działce. Budynek (i jego otoczenie) pozbawiony był barier architektonicznych i przystosowany do przebywania w nim osób niepełnosprawnych oraz o ograniczonej sprawności ruchowej. Spełniał wszystkie wymagania dla tego typu budynków określone w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie³³. Do dyspozycji podopiecznych przeznaczono salę główną, pełniącą funkcję jadalni i świetlicy, salę klubową, trzy pokoje przeznaczone na różnego rodzaju zajęcia rehabilitacyjne. W budynku znajdowała się także kuchnia z zapleczem. Budynek otoczony był zagospodarowanym ogrodem z altaną, tarasem i małą architekturą.

(dowód: akta kontroli str. 357-358)

Podopieczni mieli dostęp do trzech łazienek, w tym jednej przeznaczonej dla osób niepełnosprawnych, czym spełniono wymagania art. 86 ust. 1 pkt 1-4

³² Budynek w 2012 r. przeszedł remont kapitalny i termomodernizację.

³³ Dz. U. z 2015 r. poz. 1422, zwanym dalej: „rozporządzeniem w sprawie warunków technicznych”.

rozporządzenia w sprawie warunków technicznych. Mieli również dostęp do natrysku. Oferowany był dostęp do pralki.

(dowód: akta kontroli str. 357-358)

Osobom o ograniczonych możliwościach poruszania się OPS zapewniał dowóz do placówki i do miejsca zamieszkania. Seniorów do dowozu kwalifikowano podczas wywiadów środowiskowych na podstawie m.in. zaświadczeń lekarskich czy też orzeczeń o niepełnosprawności. Dowóz był odpłatny. Dyrektor OPS wydawał decyzję administracyjną o przyznaniu m.in. usługi opiekuńczej (w tym dowozu) zgodnie z uchwałą Rady Miejskiej w Czechowicach-Dziedzicach w sprawie szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w DDP.

Osoby, których dochód przekraczał kryterium dochodowe pokrywały odpłatność za usługi w wysokości 10% dochodu. Koszty dowozu finansowane były ze środków własnych Gminy, a wpłaty podopiecznych (w wysokości 10% dochodu) zasilaly budżet Gminy. OPS realizował transport 9-osobowym samochodem, przystosowanym do przewozu osób niepełnosprawnych.

(dowód: akta kontroli str. 407)

3.5. DDP dysponuje 35 miejscami dla podopiecznych. Według stanu na dzień 11 października 2016 r. z usług opiekuńczych i posiłków korzystały 32 osoby, w tym 25 osób powyżej 60 roku życia (78%). Z usługi dowozu korzystało 10 osób, w tym 8 seniorów. Ponadto, DDP wydaje posiłki osobom nie będącym podopiecznymi DDP³⁴, taki posiłek wydawany był 20 osobom, w tym 11 seniorom. Najliczniejszą grupę osób korzystających z różnych form pomocy oferowanej przez DDP stanowiły osoby w wieku powyżej 81 lat (tj. 44% wszystkich korzystających z usług DDP). Żadnej z osób korzystających ze wsparcia DDP nie udzielono pomocy z urzędu w trybie art. 102 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej.

W DDP nie opracowywano indywidualnych planów udziału w zajęciach terapeutycznych, natomiast terapeuta po około miesiącu pobytu podopiecznego przeprowadzał rozmowę z podopiecznym, podczas której była wypełniana *Karta indywidualna podopiecznego*. W *Kartach* określano sytuację rodzinną, mieszkaniową, zdrowotną podopiecznego oraz inwentaryzowano potrzeby podopiecznego w zakresie opiekuńczo-bytowym.

Na podstawie obserwacji podopiecznego terapeuta sukcesywnie wypełniał *Kartę informacyjną*. W *Karcie* tej odnotowywano informacje na temat zachowań, potrzeb, stopnia samodzielności, stanu psycho-intelektualnego podopiecznego.

Podczas rozmowy terapeutycznej wspólnie ustalano w zależności od oczekiwań, zainteresowań i możliwości fizycznych oraz intelektualnych, zakres dostępnych aktywności dla podopiecznego i odnotowywano je w *Karcie zajęć terapeutycznych*. Ww. wypełnione karty posiadali wszyscy uczestnicy zajęć w DDP. Podopieczni uczestniczyli w zajęciach grupowych lub indywidualnych, wybranych z oferty DDP przedstawionej im w trakcie spotkań indywidualnych z terapeutą. Rodzaje zajęć terapeutycznych były przygotowywane przez terapeutę po analizie oczekiwań i możliwości podopiecznych odnotowanych w indywidualnych *Kartach zajęć terapeutycznych*. Na każdy rok kalendarzowy ustalano *Ramowy plan zajęć terapeutycznych*.

W przypadku obniżenia możliwości psycho-intelektualnych lub zmiany stanu zdrowia podopiecznego terapeuta przeprowadzał rozmowę wspierającą z podopiecznym, ustalano przyczyny takiego stanu rzeczy i proponowano inne

³⁴ Dotyczy to osób których dochód przekracza 150% kryterium dochodowego, a które spełniały przesłanki wskazane w art. 7 ustawy o pomocy społecznej i było to zgodne z §6 uchwały Rady Miejskiej w Czechowicach-Dziedzicach Nr LV/514/14 z dnia 21 października 2014 r. w sprawie szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w DDP.

formy zajęć terapeutycznych. Podopieczni brali udział w zajęciach jedynie w ramach swoich możliwości stosownie do stanu zdrowia i wieku.

(dowód: akta kontroli str. 362-406, 415-434)

Dla podopiecznych przygotowywane były trzy posiłki w ciągu dnia (śniadanie, obiad, podwieczorek). Obiad był posiłkiem gorącym, dwudaniowym. Posiłki te przygotowywane były we własnej kuchni przez dwie kucharki i dwie pomoce kuchenne. Zaopatrzeniem i układaniem jadłospisu zajmowała się jedna osoba. Osoby pracujące przy przygotowywaniu posiłków miały wieloletnie doświadczenie w pracy z żywieniem zbiorowym osób starszych. Pracownicy te brały udział w wielu szkoleniach dotyczących żywienia osób starszych i żywienia dietetycznego. Przy układaniu jadłospisu dla podopiecznych korzystano z fachowej literatury. Jadłospisy układano na okres dziesięciu dni i każdorazowo ustalano zamienniki dla diet (cukrzycowej, lekkostrawnej).

(dowód: akta kontroli str. 435-460)

3.6. W okresie objętym badaniem w DDP zatrudniano 11 osób na 10 i 2/10 etatu.

Do zadań związanych z bezpośrednią opieką nad podopiecznymi zatrudniano jedną terapeutkę i trzy opiekunki. Średnia liczba uczestników w tym okresie wyniosła 28 osób³⁵, tak więc na jedną opiekunkę przypadało niespełna 10 podopiecznych. Zajęcia terapeutyczne były prowadzone przez jedną osobę. Liczba podopiecznych przypadających na jednego opiekuna i terapeutę nie była uregulowana w przepisach wewnętrznych. Wymagania w sprawie kwalifikacji osób zatrudnionych w DDP zostały określone w Regulaminach wynagradzania pracowników OPS³⁶ i były zgodne z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 marca 2009 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych³⁷. Wszystkie zatrudnione w DDP osoby spełniały wymagania formalne określone w ww. przepisach.

(dowód: akta kontroli str. 457-478, 498-516)

3.7. Koszty funkcjonowania DDP wyniosły w 2014 r. 325 250,90 zł, w 2015 r. 314 321,53 zł a w I półroczu 2016 r. 148 864,37 zł³⁸. Miesięczny koszt utrzymania jednego podopiecznego wyniósł odpowiednio 958,76 zł, 996,70 zł i 873,00 zł. Wydatki na funkcjonowanie DDP ponosi w całości ze środków własnych Gminy³⁹. Środki na funkcjonowanie DDP były przekazywane przez Gminę w terminach i wysokościach zapewniających pokrywanie zobowiązań. Podopieczni dokonywali wpłat za świadczone w DDP usługi. Każdorazowo wysokość tych wpłat ustalana była w decyzji administracyjnej wydawanej przez Dyrektora OPS. W decyzjach tych, uwzględniających dochód podopiecznego zgodnie z Uchwałami Rady Miejskiej w sprawie szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w DDP, stosowano obniżone stawki odpłatności. Koszty wpłat podopiecznych stanowiły w 2014 r. i 2015 r. 28%, a w I pół. 2016 r. 33% ponoszonych przez Gminę kosztów. Liczba osób zwolnionych na podstawie decyzji administracyjnych z ponoszenia odpłatności za usługi opiekuńcze i za dowóz wyniosła w 2014 r. osiem osób, w 2015 r. dziewięć osób, w I półroczu 2016 r. sześć osób⁴⁰. Natomiast w 2014 r. osiem osób było zwolnionych z tytułu odpłatności za wyżywienie i kwota zwolnień z tego tytułu wyniosła 8 318 zł, w 2015 r. liczba osób zwolnionych z tego tytułu

³⁵ Średnia liczba uczestników DDP w latach 2014, 2015 i 2016 (I półrocze) wyniosła odpowiednio ponad 28, 26 i 28.

³⁶ Regulaminy wprowadzono Zarządzeniami Dyrektora OPS w sprawie wprowadzenia Regulaminu wynagradzania pracowników zatrudnionych w OPS Nr 5/2014 z dnia 6 lutego 2014 r. i Nr 19/2016 z dnia 7 czerwca 2016 r.

³⁷ Dz. U. z 2014 r. poz. 1786

³⁸ W okresie objętym kontrolą nie prowadzono inwestycji, a koszty zakupu usług remontowych (§4270) wyniosły: w 2014 r. 12 257,65 zł, w 2015 r. 4 852,90 zł, w I pół. 2016 r. 244,77 zł.

³⁹ Uwzględnianie w budżecie Gminy potrzeb finansowych DDP zostało szerzej omówione w punkcie 3.2 niniejszego wystąpienia.

⁴⁰ Ze względu na sposób wyliczania odpłatności za te usługi określony w stosownych uchwałach Rady Miejskiej nie można podać kwoty zwolnień z tego tytułu.

odpłatności wyniosła dziewięć i kwota zwolnienia wyniosła łącznie 10 521 zł, a w I półroczu 2016 r. zwolnionych było pięć osób na łączną kwotę 5 193 zł.

W związku z faktem, że w budynku, w którym mieści się DDP funkcjonuje również Żłobek Miejski i Ośrodek Rehabilitacji dla Dzieci, a kuchnia będąca w strukturze organizacyjnej DDP wydaje posiłki również dla OPS i Żłobka, koszty funkcjonowania podzielone były według ustalanego dla poszczególnych lat klucza w podziale na koszty gazu, energii elektrycznej, wody, wywozu śmieci, utrzymania windy towarowej a także płac zespołu obsługi kuchni.

(dowód: akta kontroli str. 271-274, 345-355, 478-496)

3.8. W Regulaminie DDP w § 5 zapisano, że celem DDP jest podtrzymywanie u osób uczestniczących w zajęciach poczucia własnej wartości, godności i zapobieganie wykluczeniu społecznemu. Podopieczni bardzo pozytywnie ocenili zapewnienie im poczucia intymności, bezpieczeństwa i godności⁴¹. W DDP był wydzielony pokój do indywidualnych rozmów z podopiecznymi, w którym można było prowadzić pracę socjalną, rozmowy wspierające i przeprowadzać indywidualną terapię. Ponadto, w Regulaminie DDP (§13 pkt 7) istnieje zapis o możliwości składania skarg i wniosków, jednak nie przedstawiono w nim procedury przyjmowania i rozpatrywania skarg. W okresie objętym kontrolą nie odnotowano skarg na funkcjonowanie DDP.

(dowód: akta kontroli str. 357-405, 497)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli uznaje za uzasadnione wskazanie w Regulaminie DDP, w części dotyczącej składania skarg i wniosków na działalność DDP, ich adresata oraz określenie procedury składania.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

IV. Uwagi

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁴², **zwraca uwagę na konieczność uwzględnienia w projektach strategii rozwiązywania problemów społecznych wszystkich obowiązujących przepisów ustawy o pomocy społecznej, a wobec niedopełnienia tego obowiązku na etapie projektowania dotychczas obowiązującej Strategii, na konieczność podjęcia działań w celu jej uzupełnienia o brakujące elementy.**

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

⁴¹ Ustalono na podstawie analizy wypełnionych przez podopiecznych ankiet.

⁴² Dz. U. z 2015 r., poz. 1096 ze zm., zwanej dalej „ustawą o NIK”.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 9 grudnia 2016 r.

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

**Kontroler
Krzysztof Baron
Gł. specjalista kontroli państwowej**

.....